

Конспирации или Божи план

Сред гъсти гори някакви хора се учат да стрелят с пушки, подготвяйки се за момента, когато черни хеликоптери ще се спуснат от небето и ще отнемат всички човешки свободи. Други трупат консерви в мазетата си и се подготвят за деня, когато всички обществени услуги ще бъдат премахнати, а животът ще бъде парализиран.

Защо? Защо някои хора трупат храни или бродят из горите с пушки? Мнозина го правят, защото вярват в конспиративни теории.

Очевидно е, че конспиративните теории се радват на голямо внимание в наше време. Разпространяват се дори във времена на относително спокойствие и просперитет. Твърдят, че дават *истинското* обяснение и представят *истинската* картина на случващото се. Заявяват, че ни помагат да зърнем истинските „актьори“ и „кукловоди“ зад кулисите.

И все пак каква е разликата между убеждението, че черни хеликоптери ще слязат сред нас, и вярата в последните теории за антихриста и за събитията от времето на края? Каква е разликата между тези, които навсякъде виждат конспирации, и хората, които виждат Божия план?

В тази глава бих искал да разгледаме какъв ефект има „конспиративното“ мислене върху човешкия ум и сърце. Също така бих желал да разберем как можем да живеем в свят на злини, страдания и бедствия и въпреки това да се придържаме към перспективата на вярата. Как да вярваме в Божия план в *такъв* свят? Дали да вярваме означава да виждаме повече или по-малко конспирации?

Първото, което трябва да проумеем по отношение на конспиративните теории, е фактът, че те запълват определена нужда в живота на хората. Някои са привлечани от конспирациите и просто живеят с тях.

Д-р Грегъри Шнайдер, професор по поведенческа наука в колежа „Пасифик Юниън“ в Ангуин, Калифорния, проучва как конспиративните теории оформят отделни личности и цели общности през вековете. „Когато чуя да се говори за теоретиците на конспирации-

ите – заявява д-р Шнайдер, – обикновено се сещам за манталитета „ние против тях“. Винаги „ние“ означава праведни или по-праведни от злите, но могъщи тайнствени хора, от които трябва да се пазим“.

„Конспиративното“ мислене свързва хората в затворени групи. „Ние против тях.“ Привържениците на подобни теории смятат, че трябва да се държат здраво един за друг, тъй като наоколо е пълно с лошите. Това им създава душевен комфорт и чувство за идентичност.

„Някои хора ще бъдат привлечени от конспиративните теории, защото голям брой от тези теории твърдят, че нещо ще се случи – пише Хърб Хелм, бивш терапевт и настоящ професор по психология в университета „Андрюс“ в Мичиган. – Следователно получавате по-пълнен контрол в дадена област. С други думи, ако имате познания за бъдещето, няма да изпитвате такова безпокойство, каквото бихте имали, ако живеете в неизвестност по отношение на онова, което ще ви се случи.“

Конспиративните теории предлагат пълно обяснение за всички подробности. Всичко, което ще се случи, е резултат от действието на някакви сили. Вие обаче сте наясно какви са плановите им! Убеждението, че човек притежава вътрешна информация, задоволява неговата нужда за постигане на контрол над събитията. Ето защо някои личности намират конспиративните теории за толкова убедителни. *Тук не става въпрос за факти, които трябва да се обясняват, а за сърца, копнеещи за повече сигурност.*

Така се появяват проблемите. Хората търсят сигурност. Искат да са уверени. Често използват конспиративните теории, за да имат увереност във всичко. *„Една от характерните черти на затворения ум – твърди д-р Шнайдер – е това, че има обяснение за всичко. Всяко късче информация, всяка новина, всеки факт или разказ, които заплашват неговите фундаментални вярвания, биват неутрализирани.“ Поради тази причина „конспиративното“ мислене може да подхранва само себе си. Единствено то притежава истинското обяснение. Всички други обяснения, колкото и да са правдоподобни, са резултат от онази общирна конспирация, онзи дълбок заговор и цялят единствено да ви замаят очите.*

Друг проблем на „конспиративното“ мислене е тенденцията опонентите да бъдат демонизирани. Хората „от другата страна“ не

са просто заблудени; не са просто несъвършени. Не! Те са част от страшният тъмен заговор; те са част от силите на злото!

Църковният историк Джордж Нйт е документирал различни ситуации, при които този начин на мислене може да е пагубен дори в средите на християнската църква. „Хората като че ли излизат от равновесие – пише Нйт. – Понякога търсят дявола, вместо да търсят разрешението на истинския проблем. Твърде често теоретиците на конспирациите определят даден човек или движение като основния световен проблем; започват да гледат на нещата единствено в черно-бяло.“

По времето на голямата депресия и в периода преди Втората световна война известен брой фундаменталистки настроени мислители вярвали, че има международна конспирация между евреите банкери и други предполагаемо богати евреи, които според тях напращали администрацията на президента Рузвелт. Когато Рузвелт започнал битката с нацизма и по целесъобразност установил съюзнически отношения със Съветския съюз, християните фундаменталисти от онова време видели в това знак, че президентът действа под натиска на съветниците си евреи. Възникнал наистина грозен антисемитизъм, който можел да дискредитира християнската любов и благотворителност. В някои случаи християни заставали на страната на нацистите в техния краен антисемитизъм. Конспиративното мислене може да нанесе много щети. Възможно е да ни накара да възприемаме опонентите си като демони и да ни тласне в ужасни крайности.

Това ни изправя пред дилема. За някои самият християнски мироглед е част от конспиративното мислене. Нали християните са тези, които вярват, че дяволът е спотаен някъде там в мрака и действа зад кулисите, като манипулира лидери и институции и прави заговори, за да ни навреди? Нима християните не вярват в още по-обширна конспирация, според която силите на мрака са навсякъде около нас? А какво да кажем за антихриста? Или за „звяра“ и „змея“, споменати в книгата „Откровение“? Изглежда, те наистина са част от някаква космическа конспирация в края на дните.

И така, каква е разликата между библейската перспектива и типичното „конспиративно“ мислене? Има ли въобще някаква разлика? За едно и също явление ли става въпрос? Д-р Джордж Нйт дава отговора: „В самата основа на Свещеното Писание има мета-

физична схема – съществуването на силите на доброто и силите на злото – за което съм убеден, че е вярно. Поражда се проблем, когато сме склонни да се занимаваме със силите на злото и не балансираме този подход с християнските отговорности и с позитивната страна на плана, който Бог е начертал за народа Си.“ „Конспиративното“ мислене поставя силите на злото в центъра на събитията, така че те да изпълват целия хоризонт. Неприятелят завладява цялото ни внимание. В Библията обаче центърът на събитията е Божият план. Господ е Този, Който довежда историята до нейния край.

Да разгледаме онова, което апостол Павел казва в Посланието до ефесяните. Там той говори за основното действащо лице в Библията – за Този, Който изпълва целия хоризонт:

„[Бог Отец] подеждва в Христос (...) и Го сложи да седне от дясната Си страна на небесата, далеч над всяко началство и власт, сила и господство, и над всяко име, с което се наричат не само в този свят, но и в бъдещия“ (Ефесяни 1:20, 21).

Разбирате, че Христос е поставен на трон високо над всички началства и власти. Има ли сили на злото, които да действат в нашия свят? Сигурно е, че ги има. Има ли власти на мрака, които действат? Със сигурност ги има. И все пак Новият Завет набляга на факта, че Христос е спечелил победа над тях. Той е станал Победител в живота Си на Земята. Победил е и в смъртта Си. Победил е и във възкресението Си.

В Теологичната семинария на адвентистите от седмия ден в Бериън Спрингс, щата Мичиган, библейски учени са изследвали в дълбочина книгата „Откровение“. Те са се специализирали в изучаване на събитията на последните дни. Открили са, че има съществен елемент, който отличава новозаветните автори от съвременните създатели на конспиративни теории. Д-р Джон Маквей, професор по Нов Завет и декан на семинарията, пише следното: „Повечето конспиративни теории представят някакви маски, които конспираторите използват, за да прикриват истината. Те искат да попречат на обществото да разбере какво всъщност се случва. В Новия Завет обаче и в неговата история за Второто идване на Исус Христос е използван напълно противоположен подход. Бог постоянно се стреми да разкрие пред човечеството идеята, че се завръща“.

Някои наричат природните бедствия „стъпките на приближаващия се Бог“. Ако разгледаме Божиата намеса в историята, ще разберем, че Той се опитва да ни предаде по различни начини една ясна вест: Христос ще дойде отново и ще постави край на греха в човешката история.

Повечето конспиративни теории говорят за бедствия, по-страшни, отколкото въобще някога сте си представяли; просто страхо-тия; тотална катастрофа.

В библейския разказ за Пришествието на Христос нещата отново са представени съвсем различно. В Библията ситуацията е много по-добра, отколкото сте сънували. Завръщането на Христос в края на човешката история, според както Бог го е планирал, е чудесно, възхитително събитие, на което ние, хората, чийто мироглед е оформен от Писанията, гледаме като на великата надежда за човечеството.

Върху бедствията ли се концентрираме, или върху Божия велик план? Това е разликата между робуването на конспиративни теории и упованието в нещо действително велико.

Новият Завет нарича връхната точка на човешката история – Второто Пришествие на Христос – „блажената надежда“. Ето как се изразява апостол Павел: „... като очакваме събдването на блажената надежда, славното явяване на нашия велик Бог и Спасител Исус Христос“ (Тит 2:13). Същият Исус, великият Спасител, Който се е жертвал за нас, ще дойде в този свят отново. Това е нашата „блажена надежда“.

Да, възможно е да изпитваме неувереност за това или онова, но едно е сигурно: Приближаваме се към деня на Христовото „слав-но явяване“. Да, политическите събития могат да хвърлят света в хаос, но ние пак ще знаем, че историята се движи към своята кулминация – славното идване на Христос. Това е блажената надежда, живата надежда, която е здрава котва за душите ни.

Д-р Кит Матингли, декан на факултета по религия в университета „Андрюс“, заявява: „Чета старозаветните пророци и разбира-ам, че говорят за бъдещ холокост, апокалипсис. Те обаче го виждат като нещо, което ще спре ужасите и човечеството ще навлезе в епоха на мир. При този мир полските дървета „ще изпляска-т с ръ-це“, възрастният ще седи до градската порта и ще гледа как деца играят и как хората ядат от плодовете, които сами са произвели;

ще вижда небе, изпълнено с покой, мир и радост. Ето, това трябва да очакваме!“.

Да разгледаме Псалм 96, който описва как Бог идва да съди земята в края на дните: „Нека се веселят небесата и нека се радва земята. Нека бучи морето и всичко, което има в него. Нека се развеселят полетата и всичко, което е на тях; тогава ще пеят с радост всички дървета и гората пред Господа, защото Той иде, защото иде да съди земята; ще съди света с правда и племената – във верността Си“ (Псалм 96-11-13).

Псалмистът едва съдържа своето вълнение. Перспективата за Господнето завръщане го кара да ликува. Изпълва го с хваление. Той триумфира. Цялата природа сякаш празнува пред очите му. За евреите Бог Съдия е и Бог Защитник. Той може да защити каузата им, да отсъди в тяхна полза. *Идването му не е край, а ново начало.*

Тази перспектива става още по-ярка в Новия Завет, тъй като там Месия – Христос – заема централната позиция. Там Той е издигнат като великата надежда на човечеството. Исус Христос е блажената надежда за вярващите дори в най-тежките времена. Ранните християни лесно биха могли да се отдадат на мрачни конспиративни теории. В новозаветно време те се сблъскват със силата на Рим, която е крайно брутална и репресивна диктатура, управлявана от император. Всякакви лоши неща се случват по онова време – пише д-р Рой Гейн, професор по библейско тълкуване в Адвентната теологична семинария. – Ранните християни обаче се издигат над всичко това и се концентрират върху Христос. Те знаят, че ще бъдат с Него и че са изкупени за вечността.“

Новозаветните вярващи не се плашат от мощта на Рим. Не прекарват времето си в разговори за онова, което силите и властите на мрака вършат зад кулисите. Те празнуват възкръсналия Христос – име, превъзвишено над всяко друго.

Д-р Грегъри Шнайдер вижда очевидния контраст между тази перспектива и „конспиративното“ мислене, което навред търси врагове и поражда страх. „Имам впечатлението – казва той, – че здравият християнски живот се характеризира с увереност, надежда и мир. Ако постоянно се страхувате, този начин на мислене в никакъв случай не може да укрепи духовния ви живот.“

Писанието ни уверява, че кулминацията на историята ще бъде славното Пришествие на Исус Христос, а не някакво опустошител-

но бедствие. Новият Завет искри от тази блажена надежда. Призовава ни към определен начин на живот в резултат на тази блажена надежда. Призовани сме към живот на служение. Това е напълно различно от живота на онези, които се крият в изпълнения с провизии бункер и очакват конспирацията да се стовари върху тях. Противоположно е на живота в страх и постоянни предпазни мерки.

Джордж Найдт пише: „В самия Нов Завет съществува известно напрежение между идеята за последното време – т.е. да живеем „на ръба“ и да очакваме Исус да дойде – и идеята за търпеливо очакване, докато Той се завърне. Можем да открием двата подхода в Матей 24 и 25 гл. Обикновено се концентрираме върху знаменията на времето в Матей 24 гл., но когато продължим да четем, разбираме, че тази глава се занимава с проблема за чакането. И какво трябва да правим, докато чакаме? Да използваме талантите си. Как? Да храним гладните, да посещаваме затворниците, да помагаме на опечалените“.

Апостол Петър говори за Второто идване на Христос като за събитие, което разделя нещата с вечна стойност от временното, непотребното. Разказва как стихииите се нажежават и как небесата изчезват с грохот. След това допълва: „И така, понеже всичко това ще се разпадне, какви трябва да сте вие в свят живот и в благочестие, като очаквате и копнеете за идването на Божия ден, когато небето, възпламенено, ще се разпадне и стихииите, нажежени, ще се стопят“ (2Петрово :11, 12). Кое е единственото, което остава след апокалипсиса? Благочестивият живот. Всичко ще е премахнато с изключение на връзката ни с Бога. Богатство, пост, власт, връзки – няма да имат никакво значение. Единственото важно нещо ще е качеството на нашия живот с Бога, качеството на онова, което правим за другите.

Д-р Шнайдер е намерил доказателства от историята, свързани с отделни личности и групи, които са съчетавали великата надежда за идващото Христово царство с велик живот на служение; хора, чиито идеи са се извисявали над всичко земно, но краката им са стъпили здраво на земята.

„Вдъхновяващ пример за мен е историята на Фернандо и Ана Стал. Те били мисионери сред индианците в планинските местности на Перу. Със сигурност може да се каже, че адвентистите са

били и са хора, които очакват скорошното идване на Христос. Но въпреки това семейство Стал се установило там и в продължение на десетилетия се посветило на служение на местните индианци.

Те гледали на усилията си като на част от делото за съграждане на Божието царство, а себе си считали за служители на това идещо царство. Вярвали, че работата им е част от процеса за изграждане на царството, което Христос един ден ще завърши. Затова смятам, че Ана и Фернандо Стал са имали не само добър духовен живот, но и живот на активно служение и работа за каузата, която адвентистите наричат „блажената надежда“.

Изпълнен ли е животът ни днес с блажената надежда, или сме обременени от грижи, безпокойства за конспирации и мисли за врагове? Преживяваме ли изобилния живот, който Исус Христос е обещал на последователите Си и на всички, които с нетърпение очакват явяването Му?

Каня те да отидеш при Него още сега. Той ще промени Твоята гледна точка. Ще отклони погледа ти от трудностите и от проблемите на света. Ще промени фокуса на вниманието ти от конспирации и зли власти, нечисти сили и демони и от съюзи между църква и държава и ще го насочи към Себе Си.

Той е всемогъщият Христос, вечният Христос. Няма защо да се безпокоиш! Можеш да положиш живота си в ръцете Му. Можеш да Му предадеш бъдещето си. Неговите планове са по-добри от твоите. Плановете Му са по-велики и от най-смелите ти мечти. Позволи на Исус Христос да заеме централна роля в живота ти! Издигни Го над всяко началство и власт. Предай Му страховете си, сърдечните си проблеми, всичките си копнежи, предай Му бъдещето си сега, докато се молим!

• • • • •

Скъпи Татко, възхвалявам Те за това, че си ни дал толкова светла надежда в Новия Завет! Благодаря Ти, че си ни дал Твоята гледна точка за бъдещето. Искаме да направим Господ Исус Христос център на нашия живот, на плановете си. Вратата ни е в Него. Приеми живота ни. Оформи го съобразно волята Си. Искаме да живеем в блажената надежда! В името на Исус, амин!